

Sygn. akt III KRS 20/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

Protokolant Anna Gryźniewska
w sprawie z odwołania M. M.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 października 2009 r.
o reasumpcji uchwały z dnia 6 listopada 2008 r., i nieprzedstawieniu wniosku o
powołanie do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 20 stycznia 2011 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą z dnia 8 października 2009 r.
postanowiła dokonać reasumpcji swojej uchwały z dnia 6 listopada 2008 r. i nie
przedstawić kandydatury sędziego sądu rejonowego M. M. Prezydentowi
Rzeczypospolitej Polskiej w wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na
stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Rejonowym [...].

W uzasadnieniu wskazano, że sędzia sądu rejonowego M. M. złożyła wniosek o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Rejonowym [...] w trybie art. 65a § 1 w związku z art. 63a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.). Wniosek uzyskał pozytywne opinie Kolegium Sądu Okręgowego oraz Prezesa tegoż Sądu. Uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 listopada 2008 r. sędzia M. M. została przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na tym stanowisku. Tymczasem postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 3 grudnia 2008 r. wytknięto wnioskodawczyni uchybienie w trybie art. 40 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.). Z tych względów Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła dokonać reasumpcji swojej wcześniejszej uchwały.

W odwołaniu od powyższej uchwały sędzia sądu rejonowego M. M. zarzuciła rażące naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez pozbawienie odwołującej się praw nabytych z mocy uchwały tejże Rady z dnia 6 listopada 2008 r. Odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Odwołująca się podała, że występując z wnioskiem o powołanie jej do pełnienia urzędu sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Rejonowym poinformowała, iż prawo do wynagrodzenia w drugiej stawce awansowej przysługuje jej od dnia 1 stycznia 2004 r. i po tej dacie nie zastosowano wobec wnioskodawczyni środków, o których stanowi art. 40 oraz art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070). Wytknięcie odwołującej się uchybienia w trybie art. 40 § 1 tegoż aktu nastąpiło w dniu 3 grudnia 2008 r., a więc już po podjęciu przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały o przestawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej jej kandydatury z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu, czyli po nabyciu przez wnioskodawczynię powyższego prawa. Odwołująca została powiadomiona o treści obydwu uchwał dopiero w dniu 8 października 2010 r., po wcześniejszym zwróceniu się przez nią o informację o sposobie rozparzenia jej wniosku złożonego ponad dwa lata wcześniej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analizę prawidłowości zaskarżonej uchwały rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.), zgodnie z którym sędzia, którego praw lub obowiązków dotyczy uchwała Rady wydana w sprawie indywidualnej, może odwołać się od takiej uchwały do Sądu Najwyższego z powodu jej sprzeczności z prawem. W myśl art. 13 ust. 6 ustawy w zainicjowanej w ten sposób procedurze odwoławczej w zakresie nieuregulowanym w tymże akcie do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. Stawia to wysokie wymagania formalne i konstrukcyjne temu środkowi zaskarżenia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, który jest ustawowo ukierunkowany wyłącznie na zweryfikowanie zarzutu sprzeczności uchwały z prawem. Oznacza to, że odwołanie, tak jak skarga kasacyjna, może być oparte na podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c., tj.:

- 1) naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
- 2) naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Przez obowiązek przytoczenia ustawowych podstaw odwołania należy zaś rozumieć sformułowanie pod adresem zaskarżonej uchwały zarzutów naruszenia konkretnie wskazanych przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, z którymi zaskarżona uchwała - według odwołującego się - pozostaje w sprzeczności, a także uzasadnienie konkretnie wyartykułowanych (nazwanych) podstaw odwołania.

W świetle art. 398¹³ § 1 k.p.c. w związku z art. 13 ust. 6 ustawy o KRS Sąd Najwyższy rozpoznaje odwołanie w granicach jego podstaw, a z urzędu bierze pod rozwagę jedynie nieważność postępowania.

W rozpoznawanej sprawie odwołująca się w ramach wymienionej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. podstawy odwołania, tj. podstawy naruszenia prawa

materialnego, wskazała naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i wyrażonej w tym przepisie zasady ochrony praw nabytych.

Oceniając zasadność tak sformułowanego zarzutu warto zauważyć, że powołując się na zasadę ochrony praw nabytych odwołująca się nie definiuje tej reguły. Tymczasem zasada ochrony praw nabytych nie ma charakteru samodzielnego, lecz jest w orzecznictwie konstytucyjnym traktowana jako jeden z elementów składowych lub konsekwencja zasady zaufania obywateli do państwa. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie zwracał uwagę w swoim orzecznictwie, że na treść zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażonej w art. 2 Konstytucji, składa się szereg zasad, które nie zostały wprawdzie ujęte *expressis verbis* w tekście Konstytucji, ale które wynikają z istoty i z aksjologii demokratycznego państwa prawnego. Do zasad tych należy w szczególności zasada ochrony zaufania do państwa i do stanowionego przez nie prawa, z której z kolei wynika szereg dalszych zasad szczegółowych, m.in. zasada ochrony, poszanowania praw nabytych. U podstaw ochrony praw nabytych znajduje się dążenie do zapewnienia jednostce bezpieczeństwa prawnego i umożliwienia jej racjonalnego planowania przyszłych działań..

Trybunał Konstytucyjny precyzując zakres tegoż pojęcia stwierdził, iż objęte są nim zarówno prawa nabyte w drodze skonkretyzowanych decyzji, przyznających świadczenia, jak i prawa nabyte *in abstracto* zgodnie z ustawą przed zgłoszeniem wniosku o ich przyznanie. Natomiast w przypadku ekspektatyw praw podmiotowych ochrona ogranicza się do ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, tj. takich, które spełniają zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa pod rządami danej ustawy (orzeczenie z 11 lutego 1992 r., sygn. K. 14/91, OTK w 1992 r., cz. I, s. 128, wyrok z 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, OTK ZU Nr 7/1997, poz. 114, s. 627-628). Ochronie konstytucyjnej nie podlegają ponadto prawa nabyte niesprawiedliwie ani prawa, które nie znajdują uzasadnienia w warunkach nowego, demokratycznego ustroju państwa.

Jak wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., sygn. K 17,09 (OTK – A 20109, nr 3, poz. 210) na poziomie najbardziej ogólnym „zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub

innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r., sygn. K 5/99, OTK ZU 1999, nr 5, poz. 100 i z dnia 4 stycznia 2000r., sygn. K 18/99, OTK ZU 2000, nr 1, poz. 1). Jej stosowanie podlega następującym ograniczeniom:

- może ona służyć wyłącznie do ochrony praw podmiotowych lub maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw (tzn. pod warunkiem, że spełnione zostały wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia prawa pod rządami danej ustawy bez względu na późniejsze zmiany prawne);
- ochronie konstytucyjnej podlegają tylko prawa nabyte "słusznie" (co wyklucza stosowanie analizowanej zasady nie tylko w wypadku praw nabytych contra legem czy prater legem, lecz także uzyskanych z naruszeniem zasady sprawiedliwości społecznej albo w sposób niedopuszczalny w demokratycznym państwie prawnym);
- nie ma ona charakteru absolutnego (zakazane jest wyłącznie arbitralne i nieproporcjonalne ograniczanie praw nabytych; mogą one natomiast być uszczuplane "w szczególnych okolicznościach" nie tylko z uwagi na wartości konstytucyjne, ale i pewne okoliczności gospodarczo-społeczne, wśród których Trybunał Konstytucyjny wymieniał najczęściej: równowagę finansową państwa, kryzys gospodarczy i niekorzystne trendy demograficzne).

Wracając na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że sędzia Marta M. upatruje naruszenia przez Krajową Radę Sądownictwa art. 2 Konstytucji w fakcie reasumpcji wcześniejszej uchwały Rady 2008 z dnia 6 listopada 2008 r. o przedstawieniu kandydatury odwołującej się Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Sądzie Rejonowym, będącej - zdaniem strony skarżącej – podstawą nabycia prawa określonego w art. 65a § 1 w związku z art. 63a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm., zwanej dalej ustawą), obowiązujących w okresie od 1 lipca 2008 r. do 22 stycznia 2009 r.

Godzi się zatem przytoczyć treść art. 63a ustawy, zgodnie z którym na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym mógł być powołany sędzia sądu rejonowego, który pełnił służbę na zajmowanym stanowisku co najmniej piętnaście lat i po osiągnięciu drugiej stawki awansowej wynagrodzenia zasadniczego nie był ukarany karą dyscyplinarną, ani nie otrzymał wytknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 40, ani nie miał zwróconej uwagi w trybie określonym w art. 37 § 4. Natomiast art. 65a § 1 ustawy stanowił, iż powołanie na stanowiska sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym następowało na wniosek sędziego, zaopiniowany przez kolegium właściwego sądu oraz przez prezesa sądu przełożonego. Powołanie na te stanowiska nie było zależne od zwolnienia lub utworzenia stanowiska sędziowskiego. Warto przy tym pamiętać, że w myśl art. 55 § 1 ustawy sędziów sądów powszechnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

W świetle cytowanych przepisów uzyskanie statusu sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym nie następuje z mocy ustawy, która jedynie precyzuje pozytywne i negatywne przesłanki uwzględnienia wniosku sędziego, lecz na podstawie powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, po wyczerpaniu trybu postępowania określonego w tymże akcie. Postępowanie przed Krajową Radą Sądownictwa jest jednym z etapów owej procedury - istotny, lecz bynajmniej jej niekończącym. Skoro wspomnianego powołania dokonuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, decydujące znaczenie dla pozytywnej dla sędziego decyzji w tym przedmiocie ma stan rzeczy istniejący w tejże dacie. W sytuacji, gdy już po podjęciu przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały /.../ , a przed uwzględnieniem przez Prezydenta RP wniosku Rady, odwołująca się otrzymała wytknięcie uchybienia w trybie art. 40§1 ustawy, zachodziła negatywna przesłanka powołania jej na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym. Zaskarżona uchwała, mocą której Krajowa Rada Sądownictwa uchyliła swoją wcześniejszą uchwałę o przedstawieniu kandydatury M. M. z wnioskiem o powołanie jej na to stanowisko, jest w świetle przytoczonych unormowań

prawidłowa i nie oznacza pozbawienia odwołującej się prawa słusznie nabytego, skoro prawa tego skarżąca nigdy nie uzyskała.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.).